1

0.0.1 dutiyapamādādivaggavaņņanā

- 1. ito paresu adhammam dhammoti dīpenti'ti ādīsu suttantapariyāyena tāva dasa kusalakammapathā dhammo, dasa akusalakammapathā adhammo. tathā cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā cattāro iddhipādā pañcindriyāni pañca balāni satta bojjhaṅgā ariyo aṭṭhaṅgiko maggoti sattatiṃsa bodhipakkhiyadhammā dhammo nāma; tayo satipaṭṭhānā tayo sammappadhānā tayo iddhipādā cha indriyāni cha balāni aṭṭha bojjhaṅgā navaṅgiko maggoti ca cattāro upādānā pañca nīvaranāni satta anusayā attha micchattāni ca ayam adhammo.
- 2. tattha yaṃkiñci ekaṃ adhammakoṭṭhāsaṃ gahetvā imaṃ adhammaṃ dhammoti karissāma, evaṃ amhākaṃ ācariyakulaṃ niyyānikaṃ bhavissati, mayaṃ ca loke pākaṭā bhavissāmā'ti taṃ adhammaṃ dhammo aya'nti kathayantā adhammaṃ dhammoti dīpenti nāma. tatheva dhammakoṭṭhāsesu ekaṃ gahetvā ayaṃ adhammo'ti kathentā dhammaṃ adhammoti dīpenti nāma. vinayapariyāyena pana bhūtena vatthunā codetvā sāretvā yathāpaṭiññāya kattabbaṃ kammaṃ dhammo nāma, abhūtena vatthunā acodetvā asāretvā apaṭiññāya kattabbam kammam adhammo nāma.
- 3. suttantapariyāyena rāgavinayo dosavinayo mohavinayo saṃvaro pahānaṃ paṭisaṅkhāti ayaṃ vinayo nāma, rāgādīnaṃ avinayo asaṃvaro appahānaṃ apaṭisaṅkhāti ayaṃ avinayo nāma. vinayapariyāyena vatthusampatti, ñattisampatti, anussāvanasampatti, sīmā-

sampatti, parisasampattīti ayam vinayo nāma. vatthuvipatti, nattivipatti, anussāvanavipatti, sīmāvipatti parisavipattīti ayam avinayo nāma.

- 4. suttantapariyāyena cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā...pe.... ariyo aṭṭhaṅgiko maggoti idaṃ bhāsitaṃ lapitaṃ tathāgatena; tayo satipaṭṭhānā tayo sammappadhānā tayo iddhipādā cha indriyāni cha balāni aṭṭha bojjhaṅgā navaṅgiko maggoti idaṃ abhāsitaṃ alapitaṃ tathāgatena. vinayapariyāyena cattāro pārājikā terasa saṅghādisesā dve aniyatā tiṃsa nissaggiyā pācittiyāti idaṃ bhāsitaṃ lapitaṃ tathāgatena; tayo pārājikā cuddasa saṅghādisesā tayo aniyatā ekatiṃsa nissaggiyā pācittiyāti idaṃ abhāsitaṃ alapitaṃ tathāgatena.
- 5. suttantapariyāyena devasikam phalasamāpattisamāpajjanam mahākaruņāsamāpattisamāpajjanam buddhacakkhunā lokavolokanam aṭṭhuppattivasena suttantadesanā jātakakathāti idam āciṇṇam, na devasikam phalasamāpattisamāpajjanam...pe.... na jātakakathāti idam anāciṇṇam. vinayapariyāyena nimantitassa vassāvāsam vasitvā apaloketvā cārikāpakkamanam pavāretvā cārikāpakkamanam, āgantukehi saddhim paṭhamam paṭisanthārakaraṇanti idam āciṇṇam, tasseva āciṇṇassa akaraṇam anāciṇṇam nāma.
- **6.** suttantapariyāyena cattāro satipaṭṭhānā...pe.... aṭṭhaṅgiko maggoti idaṃ paññattaṃ nāma; tayo satipaṭṭhānā...pe.... navaṅgiko maggoti idaṃ apaññattaṃ nāma.

vinayapariyāyena cattāro pārājikā...pe.... tiṃsanissaggiyā pācittiyāti idaṃ paññattaṃ nāma; tayo pārājikā...pe.... ekatiṃsa nissaggiyā pācittiyāti idaṃ apaññattaṃ nāma.

- vam panetam sabbasuttānam parivosāne tecimam saddhammam antaradhāpentīti vuttam, tattha pañca antaradhānāni nāma adhigamāntaradhānam, patipattiantaradhānam, pariyattiantaradhānam, lingāntaradhānam, dhātuantaradhānanti. tattha adhigamoti cattāro maggā, cattāri phalāni, catasso patisambhidā, tisso vijjā, cha abhiññāti. so parihāyamāno patisambhidāto patthāya parihāyati. buddhānam hi parinibbānato vassasahassameva patisambhidā nibbattetum sakkonti, tato param cha abhiññā, tato tāpi nibbattetum asakkontā tisso vijjā nibbattenti. gacchante gacchante kāle tāpi nibbattetum asakkontā sukkhavipassakā honti. eteneva upāvena anāgāmino sakadāgāmino sotāpannāti. tesu dharantesu adhigamo anantarahito nāma na hoti. pacchimakassa pana sotāpannassa jīvitakkhavena adhigamo antarahito nāma hoti. idam adhigamāntaradhānam nāma.
- 8. paṭipattiantaradhānaṃ nāma jhānavipassanāmag-gaphalāni nibbattetuṃ asakkontā catupārisuddhisīla-mattaṃ rakkhanti. gacchante gacchante kāle sīlaṃ paripuṇṇaṃ katvā rakkhāma, padhānañca anuyuñjāma, na ca maggaṃ vā phalaṃ vā sacchikātuṃ sakkoma, natthi idāni ariyadhammapaṭivedho'ti vosānaṃ āpajjitvā kosajjabahulā aññamaññaṃ na codenti na sārenti akukkuccakā honti, tato paṭṭhāya khuddānukhudda-

kāni maddanti. gacchante gacchante kāle pācittiyathullaccayāni āpajjanti, tato garukāpattim. pārājikamattameva tiṭṭhati. cattāri pārājikāni rakkhantānam bhikkhūnam satepi sahassepi dharamāne paṭipatti anantarahitā nāma na hoti. pacchimakassa pana bhikkhuno sīlabhedena vā jīvitakkhayena vā antarahitā hotīti idam paṭipattiantaradhānam nāma.

- pariyattīti tepitakam buddhavacanam sātthakathā pāli. yāva sā titthati, tāva pariyatti paripunnā nāma hoti. gacchante gacchante kāle rājayuvarājāno adhammikā honti, tesu adhammikesu rājāmaccādayo adhammikā honti, tato ratthajanapadavāsinoti. etesam adhammikatāva devo na sammā vassati, tato sassāni na sampajjanti. tesu asampajjantesu paccayadāyakā bhikkhusanghassa paccaye datum na sakkonti, bhikkhū paccavehi kilamantā antevāsike sangahetum na sakkonti. gacchante gacchante kāle pariyatti parihāyati, atthavasena dhāretum na sakkonti, pāļivaseneva dhārenti. tato gacchante gacchante kāle pālimpi sakalam dhāretum na sakkonti, pathamam abhidhammapitakam parihāyati. parihāyamānam matthakato patthāya parihāyati . pathamameva hi patthānamahāpakaranam parihāyati, tasmim parihīne yamakam, kathāvatthu, puggalapaññatti, dhātukathā, vibhango, dhammasangahoti.
- **10.** evam abhidhammapiṭake parihīne matthakato paṭṭhāya suttantapiṭakam parihāyati. paṭhamañhi aṅguttaranikāyo parihāyati, tasmimpi pathamam ekādasa-

kanipāto, tato dasakanipāto...pe.... tato ekakanipātoti. evam anguttare parihine matthakato patthaya samyuttanikāyo parihāyati. pathamam hi mahāvaggo parihāyati, tato salāyatanavaggo, khandhavaggo, nidānavaggo, sagāthāvaggoti. evam samyuttanikāve parihīne matthakato patthāva majjhimanikāvo parihāvati. pathamam hi uparipannāsako parihāvati, tato majihimapannāsako, tato mūlapannāsakoti. evam majjhimanikāye parihīne matthakato patthāya dīghanikāyo parihāvati, pathamañhi pāthikavaggo parihāvati, tato mahāvaggo, tato sīlakkhandhavaggoti. evam dīghanikāye parihīne suttantapiţakam parihīnam nāma hoti. vinayapitakena saddhim jātakameva dhārenti. vinavapitakam lajjinova dhārenti, lābhakāmā pana "suttante kathitepi sallakkhentā natthī"ti jātakameva dhārenti. gacchante gacchante kāle jātakampi dhāretum na sakkonti. atha tesam pathamam vessantarajātakam parihāyati, tato patilomakkamena punnakajātakam, mahānāradajātakanti pariyosāne apannakajātakam parihāvati, evam jātake parihīne vinavapitakameva dhārenti.

11. gacchante gacchante kāle vinayapiṭakampi matthakato paṭṭhāya parihāyati. paṭhamañhi parivāro parihāyati, tato khandhako, bhikkhunīvibhaṅgo, mahāvibhaṅgoti anukkamena uposathakkhandhakamattameva dhārenti. tadāpi pariyatti antarahitā na hoti. yāva pana manussesu cātuppadikagāthāpi pavattati, tāva pariyatti anantarahitāva hoti. yadā saddho pasanno rājā hatthikkhandhe suvaṇṇacaṅkoṭakamhi sahassatthavikam thapāpetvā buddhehi kathitam cātuppadikagātham jānanto imam sahassam gaṇhatū'ti nagare bherim carāpetvā gaṇhanakam alabhitvā ekavāram carāpite nāma suṇantāpi honti assuṇantāpīti yāvatatiyam carāpetvā gaṇhanakam alabhitvā rājapurisā tam sahassatthavikam puna rājakulam pavesenti, tadā pariyatti antarahitā nāma hoti. idam pariyattiantaradhānam nāma.

gacchante gacchante kāle cīvaraggahanam pattaggahanam sammiñjanapasāranam ālokitavilokitam na pāsādikam hoti, niganthasamanā viva alābupattam bhikkhū pattam aggabāhāya pakkhipitvā ādāya vicaranti, ettāvatāpi lingam anantarahitameva hoti. gacchante gacchante pana kāle aggabāhato otāretvā hatthena vā sikkāya vā olambitvā vicaranti, cīvarampi rajanasāruppam akatvā otthatthivannam katvā vicaranti. gacchante gacchante kāle rajanampi na hoti dasacchindanampi ovattikavijihanampi, kappamattam katvā valanjenti. puna ovattikam vijihitvā kappam na karonti. tato ubhayampi akatvā dasā chetvā paribbājakā viya caranti. gacchante gacchante kāle "ko iminā amhākam attho'ti khuddakam kāsāvakhandam hatthe vā gīvāya vā bandhanti, kesesu vā allīyāpenti, dārabharaņam vā karontā kasitvā vapitvā jīvikam kappetvā vicaranti. tadā dakkhinam dentā sangham uddissa etesam denti. idam sandhāya bhagavatā vuttam -- bhavissanti kho, panānanda, anāgatamaddhānam gotrabhuno kāsāvakanthā dussīlā pāpadhammā, tesu dussīlesu sangham uddissa dānam dassanti, tadāpāham,

ānanda, saṅghagataṃ dakkhiṇaṃ asaṅkheyyaṃ appameyyaṃ vadāmī'ti (ma. ni. 3.380). tato gacchante kāle nānāvidhāni kammāni karontā "papañco esa, kiṃ iminā amhāka'nti kāsāvakhaṇḍaṃ chinditvā araññe khipanti. etasmiṃ kāle liṅgaṃ antarahitaṃ nāma hoti. kassapadasabalassa kira kālato paṭṭhāya yonakānaṃ setavatthaṃ pārupitvā caraṇaṃ cārittaṃ jātanti. idaṃ liṅgāntaradhānaṃ nāma.

dhātuantaradhānam pana evam veditabbam -- tīni parinibbānāni, kilesaparinibbānam -- khandhaparinibbānam, dhātuparinibbānanti. tattha kilesaparinibbānam bodhipallanke ahosi, khandhaparinibbanam kusinārāyam, dhātuparinibbānam anāgate bhavissati. katham? tato tattha tattha sakkārasammānam alabhamānā dhātuvo buddhānam adhitthānabalena sakkārasammānalabhanakatthānam gacchanti. gacchante gacchante kāle sabbatthānesu sakkārasammāno na hoti. sāsanassa hi osakkanakāle imasmim tambapannidīpe sabbā dhātuvo sannipatitvā mahācetivam, tato nāgadīpe rājāyatanacetiyam, tato bodhipallankam gamissanti. nāgabhavanatopi devalokatopi brahmalokatopi dhātuyo mahābodhipallankameva gamissanti. pamattāpi dhātu antarā na nassissati. sabbā dhātuvo mahābodhimande sannipatitvā buddharūpam gahetvā bodhimande pallankena nisinnabuddhasarīrasirim dassenti. dvattimsa mahāpurisalakkhanāni asīti anubyañjanāni byāmappabhāti sabbam paripunnameva hoti. tato yamakapātihāriyadivase viya pātihāriyam katvā dassenti. tadā manussabhūtasatto nāma tattha gato natthi, dasasahassacakkavāļe pana devatā sabbāva sannipatitvā "ajja dasabalo parinibbāyati, itodāni paṭṭhāya andhakāraṃ bhavissatī'ti paridevanti. atha dhātusarīrato tejo samuṭṭhāya taṃ sarīraṃ apaṇṇattikabhāvaṃ gameti. dhātusarīrato samuṭṭhitā jālā yāva brahmalokā uggacchissati, sāsapamattāya sesāyapi dhātuyā sati ekajālāva bhavissati. dhātūsu pariyādānaṃ gatāsu pacchijjissati. evaṃ mahantaṃ ānubhāvaṃ dassetvā dhātuyo antaradhāyanti. tadā sannipatitā devasaṅghā buddhānaṃ parinibbutadivase viya dibbagandhamālātūriyādīhi sakkāraṃ katvā tikkhattuṃ padakkhiṇaṃ katvā vanditvā "anāgate uppajjanakaṃ buddhaṃ passituṃ labhissāma bhagavā'ti vatvā sakasakaṭṭhānameva gacchanti. idaṃ dhātuantaradhānaṃ nāma.

14. imassa pañcavidhassa antaradhānassa pariyattiantaradhānameva mūlam. pariyattiyā hi antarahitāya paṭipatti antaradhāyati, pariyattiyā ṭhitāya paṭipatti patiṭṭhāti. teneva imasmim dīpe caṇḍālatissamahābhaye sakko devarājā mahāuļumpam māpetvā bhikkhūnam ārocāpesi mahantam bhayam bhavissati, na sammā devo vassissati, bhikkhū paccayehi kilamantā pariyattim sandhāretum na sakkhissanti, paratīram gantvā ayyehi jīvitam rakkhitum vaṭṭati. imam mahāuļumpam āruyha gacchatha, bhante. yesam ettha nisajjaṭṭhānam nappahoti, te kaṭṭhakhaṇḍepi uram ṭhapetvā gacchantu, sabbesampi bhayam na bhavissatī'ti. tadā samuddatīram patvā saṭṭhi bhikkhū katikam katvā "amhākam ettha gamanakiccam natthi, mayam idheva

hutvā tepiţakam rakkhissāmā"ti tato nivattitvā dakkhinamalayajanapadam gantvā kandamūlapannehi jīvikam kappentā vasimsu. kāye vahante nisīditvā sajjhāyam karonti, avahante vālikam ussāretvā parivāretvā sīsāni ekaţţhāne katvā pariyattim sammasanti. iminā niyāmena dvādasa samvaccharāni sāţţhakatham tepiţakam paripunnam katvā dhārayimsu.

bhaye vūpasante sattasatā bhikkhū attano gataţthane satthakathe tepitake ekakkharampi ekabyanjanampi anāsetvā imameva dīpamāgamma kallagāmajanapade mandalārāmavihāram pavisimsu, therānam āgamanappavattim sutvā imasmim dīpe ohīnā satthi bhikkhū "there passissāmā" ti gantvā therehi saddhim tepitakam sodhentā ekakkharampi ekabyañjanampi asamentam nāma na passimsu. tasmim thāne therānam ayam kathā udapādi pariyatti nu kho sāsanassa mūlam , udāhu patipattī'ti. pamsukūlikattherā "patipattimūla"nti āhamsu, dhammakathikā parivattī'ti. atha ne therā tumhākam dvinnampi janānam vacanamatteneva na karoma, jinabhāsitam suttam āharathā'ti āhamsu, suttam āharitum na bhāroti ime ca, subhadda , bhikkhū sammā vihareyyum, asuñño loko arahantehi assāti (dī. ni. 2.214). patipattimūlakam, mahārāja, satthusāsanam patipattisārakam. patipattiyā dharantāya titthatī'ti (mi. pa. 4.1.7) suttam āharimsu. imam suttam sutvā dhammakathikā attano vādathapanatthāya imam suttam āharimsu --

yāva titthanti suttantā, vinayo yāva dippati.

- tāva dakkhanti ālokam, sūriye abbhuţţhite yathā.
- suttantesu asantesu, pamuţţhe vinayamhi ca.
- tamo bhavissati loke, sūriye atthangate yathā.
- suttante rakkhite sante, paţipatti hoti rakkhitā.
- paṭipattiyaṃ ṭhito dhīro, yogakkhemā na dhaṃsatī'ti.
- 16. imasmim sutte āhaṭe paṃsukūlikattherā tuṇhī ahesuṃ, dhammakathikattherānaṃyeva vacanaṃ purato ahosi. yathā hi gavasatassa vā gavasahassassa vā antare paveṇipālikāya dhenuyā asati so vaṃso sā paveṇi na ghaṭīyati, evamevaṃ āraddhavipassakānaṃ bhikkhūnaṃ satepi sahassepi saṃvijjamāne pariyattiyā asati ariyamaggapaṭivedho nāma na hoti. yathā ca nidhikumbhiyā jānanatthāya pāsāṇapiṭṭhe akkharesu ṭhapitesu yāva akkharāni dharanti, tāva nidhikumbhi naṭṭhā nāma na hoti. evamevaṃ pariyattiyā dharamānāya sāsanam antarahitam nāma na hotīti.